

Háború és kultúra

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 19. szám, 2022. május 13.

Putyin orosz hadserege megtámadta Ukrajnát, szörnyű háborús bűnöket követ el az ottani lakossággal szemben, a médiabúra alá került orosz társadalom nagy többsége erről nem értesül, vagy nem akar tudni, vagy maga is elfogadja ezt. Az ukrán védelmi erők – jelentős nyugati támogatással – hősiiesen ellenállnak.

Jurij Andruhovics ukrán író ezzel kapcsolatban azonban elfogadhatatlan dolgokat írt a *Novapolscha.pl* kétnyelvű ukrán-lengyel oldalon, amelyet az *ÉS* múlt heti számában utánközölt (*Bucsa után*, 2022/18.).

Már cikkének dupla csavaros, a tagadás tagadására épülő felütésében eljut a németek második világháborús bűneiből fakadó (kollektív?) felelősségén keresztül a klasszikus német kultúra „blokádjáig”, és ennek a blokádnak a szükségességét ugyanezen logika szerint kiterjeszti az orosz kultúrára is. Százötven év távlatából visszamenőleg belerúg Tolsztojba és Dosztojevszkijbe, utóbbin számonkéri az oroszok elvadulását, sőt összegyúrva a két bűnöst, „Tolsztojevszkijnek”, „kétfejű szörnynek” nevezi őket. Pedig az ily módon dehumanizált írók éppúgy nem felelősek az Ukrajnában elkövetett bűnökért, mint azok a háborút elítélő oroszok, akik a hivatalos statisztika szerint is a megkérdezett és válaszoló lakosság legalább 20 százalékát teszik ki. A több százezres orosz emigránstömegről nem is szólva. Ők biztosan nem „olyan részei az emberiségnek, amelyik saját akaratából változik át antiemberiséggé” – ahogy a szerző Oroszország lakosságát sommásan minősíti.

Ezeket a kultúrákat és népeket elítélő kirohanásokat semmilyen sérelem nem indokolhatja, és erősen megkérdőjelezhető az a biblikus átkokat magában foglaló kritika is, amelyben az orosz nemzettel (nem azok vezetőivel) párbeszédre törekvő európai parlamenti frakcióvezetők részesülnek.

Dmitrij Bikov, a varsói emigrációban élő orosz író maga is kíméletlenül ostorozza a háborút, saját hazája politikáját, a társadalom torzulásait. Azon a véleményen van, Oroszország valóban megfertőződött a fasizmussal, de ő éppen a kultúra háttérbe szorulásával magyarázza, hogy az oroszok nagy többsége fogékony arra az embertelen ideológiára, amelyet Putyin propagandistái sulykolnak beléjük nap mint nap. És nem csak az oroszokat félti.

„Imádkozom, hogy a mostani harc során Ukrajna ne fertőződjön meg, hogy ne jelenjen meg náluk is a »kivételes nemzet vagyunk« eszméje, és ne kezdjenek el ők is úgy beszélni rólunk, ahogy a mi propagandistáink róluk beszéltek. Remélem, erre a megfertőződésre nem kerül sor. Ezt egyelőre Zelenszkij személye garantálja – neki ugyanis van öniróniája. De aztán majd jönnek mások a háború poklából. És az ő lelki egyensúlyuk megőrzésére semmi garancia nincs” – mondja Bikov.

Megérkeztek.